

KULTUR

TIPS OSS! 75 11 36 00

Ta kontakt på tips@helg.no

Vi setter stor pris på at du deler dine fortellinger og bilder med oss.

www.helg.no

KINESISKE MYNDIGHETER TAR GREP

Lei av vulgære realityserier

Kinesiske myndigheter kritiserer landets TV-programtilbud og antyder tøffere tider for innholdsleverandørene. Kinas mediesensur er gått lei av vulgære, profittdrevne reality-programmer som i for liten grad opprettholder «sosialistiske verdier», ifølge Variety. Myndighetene varsler at kringkastere nå må utvise mer «ærlighet og integritet» i programmene

som sendes. TV-selskapene blir samtidig oppfordret til kutte ned på antallet utenlandske programmer, for å kunne vie mer plass til kinesisk kultur. Det fryktes imidlertid at slike endringer vil gjøre programmene «kjedelige», og at stadig flere vil ty til internett for å la seg underholde.

Samiske minner til Berlin

Folk i Berlin går nå skoene av seg for å kikke på samisk kunst – blant annet fra fjellområdene rundt Hattfjelldal og Hemnes

TORIL RISHOLM
toril@helg.no
480 24 614

Det er De nordiske ambassader som huser utstillingen som har fått navnet, «Sámi Contemporary» der 23 samiske kunstnere fra Norge, Sverige og Finland stiller ut.

Skammen fra Bessedør

En av disse kunstnerne er den norsk/svensk/samiske Tomas Colbengtson.

Han har hentet inspirasjon fra sin egen slekt. Fra tippoldefaren, bonden Ole Kolbeinsen fra Bessedør ved Okstindan i Hemnes.

Han giftet seg med ei svensk reindriftsjenta. Han var den første i området som gjorde det. Slik ble det snakk av den gang. Skammen. Hatet. Så mye at de måtte flykte over til Sverige.

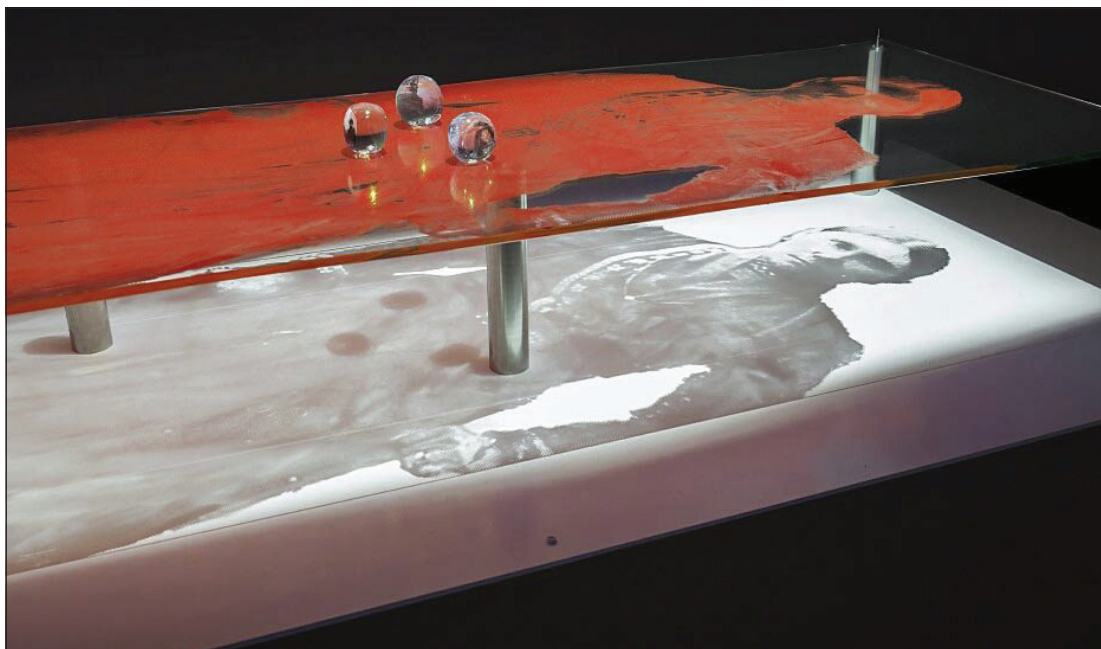
Fulle hus i Berlin

Over 400 publikummere strømmet til utstillingen bare i løpet av den første helga den åpnet. Det var den 9. juli. Og de har fortsatt å valfarte dit hver åpningsdag siden da. Dette er uvanlig mye besøkt utstilling, ifølge ambassaden selv.

Et blasert publikum

For publikum i Berlin er blasert når det gjelder kunst. De kan velge og vrake mellom utstillinger i den svært kunstinteresserte byen. Noe som igjen fører til hard konkurranse galleriene imellom.

- Den samiske utstillingen

GRAVPLASS: Dette er ett av verkene han stiller ut i Berlin. Fotoet er av ei svensk samisk kvinne på 1880-tallet lagt inn i en grav fra Artfjellet. Den ble funnet på 1800-tallet: **FOTO: TOMAS COLBENGTON**

må derfor ha slått an en tone hos publikum. Tyskere flest vet ikke så mye om den samiske kulturen. De har nok et mer eksotisk og folkløst forhold til samene. Vi ønsket med denne utstillinga å vise dem noe mer, tilføyer Ida Svingen Mo som er kulturmedarbeider ved ambassaden.

Derfor skal utstillinga følges opp med et symposium der temaet er minoriteter og identitet.

Sorg over et tapt språk

Fem generasjoner etter at Ole og finnjenta flyktet til Sverige, er det fortsatt mye skam og fortieelse rundt det å være same. Tomas Colbengtson vokser opp i et samisk område nær Bjørkvatn i Sverige.

Han fikk aldri lære samisk. Det var forbudt å snakke samisk i norsk og svensk skole helt fram til slutten av 50-tallet. Samisk forble et privat og skjult språk som ble snakket bak lukkede dører.

I dag er det bare seks-sju hundre som snakker sørsamisk i Sverige og Norge. Det står på UNESCO sin liste over truede språk.

Innkapslede minner

- Kanskje det er tapet av språket som er hovedårsaken til at jeg jobber med kunst, sier han i dag.

Han har reist rundt i fjellområdene på Sør-Helgeland og samlet ukjente historier om samene og de fastboende. Han har bearbeidet gamle foto og nærmest støpt dem inn i glass.

- Nærmest den samme teknikken som de brukte i mosaikkvinduene i de store katedralene, forklarer han.

Dette er en teknikk som han har eksperimentert med i flere år i tillegg til andre teknikker.

Sin egen historie

- Egentlig er det min egen historie jeg forteller. Den handler om søken etter en identitet. Jeg har et norsk etternavn, jeg er

svensk statsborger, men identifiserer meg som en nasjonsløs same. Jeg er på en måte alt og intet. Vi var samiske, men det skulle det skulle forties. Vi var ikke flyttsamer, men fastboende. Da vi ville gå på sameskolen. Fikk fikk avslag også der. Vi var ikke nok same.

Gravplassen på Artfjellet

Han har vært i Bessedør, sin tippoldefars egn ved Okstindan og funnet bilder. Støpt dem for evigheten i glass.

Ett av motiver er hentet fra en samisk gravplass på Artfjellet. En eldre mann og ei ung kvinne ble gravlagt i den på 1800-tallet.

Han har laget sitt eget spesielle kunstuttrykk av dette. Lagt bildet av en ukjent samisk kvinne inn i motivet. Bildet er hentet fra et museum og er fra 1880-tallet.

Dette bildet skal med i en separatutstilling som han nå forbereder i Berlin i september.

SEPARATUTSTILLING: Denne installasjon

Forskning gjort av Cambridge-universitetet i England tyder på at folk som hører på band som Queen utviser mer empati enn de som digger hardrock. Artister som Jeff Buckley, Norah Jones og altså Queen scorer høyt blant personer med velutviklede empatiske evner. Mens personer som foretrekker band som Metallica og Sex Pistols gjerne har mer analytiske hjerner, melder musikkmagasinet NME. Først og fremst skal det være musikk av det mer rolige slaget som indikerer økt empatisk evne, ifølge forskerne, som testet 4.000

personers forhold til ulike musikkstiler.

– Selv om smaken kan endre seg noe over tid, oppdaget vi at «empati-nivå» er en god indikator på hva slags musikk en person vil foretrekke, sier forskeren David Greenberg til NME. Forskningen kan ha en viss kommersiell verdi, hevdes det.

– Mye penger brukes for å lage algoritmer som forsøker å gjette hva slags musikk du vil høre på – for eksempel på Spotify og Apple Music. Ved å kjenne til hvordan en gitt bruker tenker, vil man kunne bli mer presis hva angår musikktiltips, legger Greenberg til.

nen av ei samisk kvinne er på i47 cm. Like mye som gjennomsnittshøyden for ei samisk kvinne på 1800-tallet.

FOTO: TOMAS COLBENGTSO

FORKVINNE: Elsa Laura Renberg innkapslet i glass

I BERLIN: Tomas Colbengtson i Berlin. FOTO: PRIVAT

AMBASSADEN: Her henger samekvinnen utenfor de nordiske ambassadene i Berlin.

FOTO: BERNHARD LUDEWIG

KUNSTNER: Tomas Colbengtson.

FOTO: TORIL RISHOLM